

Hjälpreda Sörmland

Guide till stöd och insatser
för barn och unga med funktionsnedsättning
förskola - gymnasieskola

2008

Innehåll

Inledning – Allmän information om Hjälpredan	3
AUTISMSPEKTRUMTILLSTÅND, ADHD, TOURETTES SYNDROM i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola	8
HÖRSELSKADA i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola	10
RÖRELSEHINDER i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola	12
SYNSKADA i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola	14
UTVECKLINGSSTÖRNING i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola	16

Inledning – Allmän information om Hjälpredan

Det här är Hjälpredan

Hjälpredan är ett verktyg som syftar till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommun, stat och landsting när det gäller stödinsatser för barn och unga med funktionsnedsättning i utbildning. Dokumentet är tänkt att vara ett stöd för personal i förskola och skola samt föräldrar. De funktionsnedsättningar som ingår i Hjälpredan är hörselskada, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, rörelsehinder, synskada och utvecklingsstörning. Det är viktigt att tänka på att många barn, unga och vuxna har fler än en funktionsnedsättning, vilket innebär att det kan vara flera olika myndigheter och instanser som behöver samverka. Ett exempel är dövblindhet, där det finns team inom landstinget som stöd. Förhoppningen är att Hjälpredan ska bidra till att tydliggöra denna samverkan.

Ändringar hanteras av rektor för Elevhälsan Gnesta. Revidering sker en gång per år.

Så använder du Hjälpredan

Hjälpredan består av ett antal tabeller som var och en utgår från funktionsnedsättning. Varje tabell innehåller ett antal kolumner, varav den första beskriver ett antal behov som barn och unga kan tänkas ha. Av övriga kolumner framgår det vem/vilka som ansvarar respektive fungerar som stödresurs för det specifika behovet. En kort beskrivning av respektive kolumn ges nedan:

- **Behov** beskriver de behov som barn och unga med funktionsnedsättning kan tänkas ha under sin skolgång. Alla har inte behov av allt, men kolumnen är en checklista för att underlätta planeringen.
- **Ansvar** beskriver vad kommunens ansvar innebär för barn och unga med funktionsnedsättning.
- Under rubriken **Stödresurser** finns resurser inom kommun, stat och landsting, som man kan vända sig till för att få stöd.

Uppdrag och ansvar

Det är kommunen som är ansvarig för förskola och skola inklusive resurser till barn och unga i behov av särskilt stöd. Kommun, stat och landsting har delansvar för olika områden enligt lagar och förordningar.

Med barn och ungas optimala utveckling som mål krävs samtycke, samverkan och samarbete mellan föräldrar/elever å ena sidan och kommun, stat och landsting å andra sidan. Det innebär att föräldrar, barn och unga alltid är införstådda med den information som förs över mellan de olika parterna. Vilka särskilda uppdrag som ligger hos kommun, stat respektive landsting beskrivs nedan.

Sekretess

All informationsöverföring mellan huvudmän sker efter medgivande från föräldrar/vårdnadshavare.

Kommun

Förskolan och skolans huvuduppdrag är att stödja barn och unga i deras utveckling och lärande. Förskolan och skolan skall ha ett särskilt ansvar för de barn och unga, som har en funktionsnedsättning och därav svårigheter att nå målen.

Stat

Specialpedagogiska institutet är en rikstäckande myndighet för statens stöd i specialpedagogiska frågor. Insatserna syftar till att öka kunskapen hos dem som arbetar i kommunerna, så att barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning kan få en utveckling och utbildning i hemkommunen präglad av lika värde och lika möjligheter. Detta görs genom att sprida information och kunskap om specialpedagogik samt initiera och medverka i utvecklingsarbete inom området. Statligt stöd ges också från Skolverket, Myndigheten för skolutveckling, Specialskolemyndigheten. Dessa ingår inte i Hjälpredan.

Landsting

Barnhälsovård

Barnhälsovård (BHV) skall finnas för alla barn i förskoleåldern. BHV finns i anslutning till vårdcentralen på barnavårdscentralen. De är till för att främja barnets hälsa, trygghet och utveckling. BHV är en viktig instans för att hitta barn i behov av särskilt stöd så att insatser kan sättas in på ett tidigt stadium.

Pedagogiska hörselvården

Pedagogiska hörselvården (Ped hv) är en länsövergripande verksamhet. Insatserna riktar sig till barn och ungdomar med hörselnedsättning/dövhet mellan 0–18 år, samt vuxna som dock ej omfattas av detta dokument. Barn och ungdomar remitteras till oss från Öron-Näsa-Halskliniken. Funktionsnedsättningen är diagnostiserad varaktig hörselnedsättning eller dövhet. Hörapparatutprovning och hörselrelaterade utredningar utförs av Öron-Näsa-Halskliniken. Samarbete med andra habiliteringsenheter förekommer för barn och ungdomar med kombinerade funktionsnedsättningar

Syncentralen

Syncentralen tar emot brukare i alla åldrar och som remitterats av ögonläkare. I detta dokument avses endast barn och ungdomar. Målgrupp för Syncentralen är personer med synskärpa under 0,3 eller där funktionsnedsättningar i synförmågan ger uppenbara problem i orientering och den dagliga livsföringen. Samarbete med andra habiliteringsenheter förekommer för barn och ungdomar med kombinerade funktionsnedsättningar.

För barn och ungdomar aktuella på BUH kan funktionsnedsättningen uppstå till följd av:

- psykomotorisk utvecklingsförsening
- rörelsehinder
- utvecklingsstörning
- medicinskt funktionshinder

En kombination av flera funktionsnedsättningar är vanlig.

BUH riktar sig till barn och ungdomar mellan 0-18 år. För ungdomar som är mottagna i särskolan erbjuds insatser t.o.m. 20 år. BUH har hela länet som ansvarsområde.

Remiss till BUH skickas till:

Barn- och Ungdomshabiliteringen
Mälarsjukhuset
631 88 Eskilstuna

Vänligen använd därför avsedd blankett, se vår hemsida www.landstinget.sormland/HandikHabiliter under Barn- och Ungdomshabiliteringen, Så här gör du för att få våra tjänster.

Kommun

Gnesta kommun, www.gnesta.se
646 80 Gnesta
Tel 0158 70000

Stat

Specialpedagogiska institutet, www.sit.se
Team Nyköping/Linköping: teamDE@sit.se

Lokalkontor Nyköping
Hospitalsgatan 26
611 32 Nyköping

Lokalkontor Linköping
Brigadgatan 19
581 33 Linköping

Landsting

Landstinget i Södermanland, www.landstinget.sormland.se

Övriga länktips

Skolverket www.skolverket.se

Myndigheten för skolutveckling www.skolutveckling.se

SPM - Specialskolemyndigheten www.spm.se

Hjälpmedelsinstitutet www.hi.se

RBU - Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar www.rbu.se

FUB - Riksförbundet för Utvecklingsstörda Barn, Ungdomar och Vuxna www.fub.se

Svenska Handikappidrottsförbundet www.shif.se

Specialpedagogiska institutet, www.sit.se

Hjälprepa för barn och unga med **AUTISMSPEKTRUMTILLSTÅND, ADHD, TOURETTES SYNDROM** i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola

Behov	Ansvar		Stödresurser	
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Sörmlands läns landsting Barn- och ungdomspsykiatri - BUP Neuropsykiatriskt Centrum - NPC
Informationsöverföring för barn som inte är i förskolan		Handläggare för barn i behov av särskilt stöd tar emot information och utreder behov av insatser.		NPC, BUP: Efter utredning/insats, för kännedom till berörd kommun för fortsatt planering.
Informationsöverföring	Förskolechef/rektorer tar emot information	Skolhälsovården tar emot remissvar. Handläggare/samordnare för barn/elever i behov av särskilt stöd utreder behov.		NPC, BUP: Efter utredning/insats, för kännedom till berörd förskola/skola för fortsatt planering.
Mottagande i förskola/skola/skolbarnomsorg	Planerar mottagande i samråd med föräldrar och avlämnande enhet.	Erbjuder konsultation av psykolog och/eller specialpedagog. LSS-handläggare fattar beslut efter ansökan om ev förlängd skolbarnomsorg.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och berörd personal.	NPC, BUP: Kunskapsöverföring om funktionsnedsättningen och dess konsekvenser.
Pedagogik/förhållningssätt med specifik inriktning mot funktionsnedsättningen	Svarar för att berörd personal har kompetens inom området. Svarar för pedagogisk anpassning efter individens förutsättningar och behov.	Erbjuder specialpedagogisk handledning.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	NPC: Erbjuder till sin målgrupp, individuellt anpassat stöd till familj och individens nätverk avseende pedagogiska strategier, ett "startpaket" efter diagnos. Därefter erbjuds insatser på begäran av brukaren eller dennes företrädare.
Resursperson	Utredning och söker resurstöd till förskolan/skolan.	Beslutar och fördelar resurstöd inom förskolan/skolan. Erbjuder handledning. Utanför skoltid, ansökan LSS/SOL	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	NPC, BUP: Erbjuder kunskapsöverföring kring individens funktionshinder.
Anpassade läromedel och material	Ansvarar för inköp.	Erbjuder konsultativt stöd.	Främjar utveckling av anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning.	NPC: För individen anpassat material som tydliggör och strukturerar vardagen i hemmet och till personal i förskola/skola.
Hjälpmedel	Tillhandahåller/köper in grundutrustning.	Tillgång till skoldatatek.		Behov av individuellt anpassade hjälpmedel för autismspektrumstörningar bedöms och förskrivs av NPC med hjälp av BUH och Kosmos.
Anpassad miljö	Anpassar lokaler, inredning och utemiljö.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning om den pedagogiska miljön.	NPC/BUH/BUP: uppmärksammar behov av anpassning av den fysiska miljön.
Skolskjuts	Beställer skolskjuts.	Samordning av skolskjuts.		

Behov	Ansvar	Stödresurser		
		Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Sörmlands läns landsting Barn- och ungdomspsykiatri - BUP Neuropsykiatriskt Centrum - NPC
Vardagsträning	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan.	Erbjuder konsultativt stöd.		NPC, BUP: Kunskapsöverföring, råd stöd och uppföljning till individ, familj och nätverk.
Kommunikationsstöd – samspel mellan människor	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan.	Erbjuder handledning.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	NPC: Kunskapsöverföring om förhållningssätt och strategier. till individ familj och nätverk. BUP: Samspelsbehandling.
Individuella planer	Upprättar IUP. Kan medverka vid den individuella planeringen inom landstinget på initiativ från föräldrarna.	Erbjuder stöd av specialpedagog. Individuell plan LSS, vid aktuell insats.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	NPC, BUP: Varje insats planeras i samråd med brukaren och dennes nätverk. Kan medverka vid planering med förskola/skola om samtycke finns från föräldrar.
Utredning (Se särskilda rutiner)	Initierar behov av utredning och svarar för uppföljning. Ansvarar för pedagogisk kartläggning i samband med utredning. Skolhälsovården svarar för medicinsk bedömning.	Utför skolrelaterade utredningar av skolbarn. Erbjuder konsultativt stöd.	I de fall där funktionsnedsättningen även påverkat syn-/hörsel-/dövblind- eller tal- och språkområdet kan utredning t.o.m. gymnasiet erbjudas vid ett resurscenter.	Om problem kvarstår efter basutredning och anpassning efter åtgärdsprogram, kan fördjupad utredning genomföras på specialistnivå. BUP: AD/HD, Tourette. NPC: autismspektrumstörningar (autism/Asperger syndrom) BUH: Grov- och finmotorisk bedömning.
Psykosocialt stöd och stöd i identitetsutvecklingen	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal		NPC, BUP: Efter diagnos erbjuds stöd till individ, familj och nätverk, efter behov.
Vägledning inför förändrad lärosituation	Planerar inför övergång till ny verksamhet i samverkan med föräldrar.	Konsultation och samordning vid behov. Information till föräldrar om skolor med spetskompetens inom området.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.	NPC, BUP: Kunskapsöverföring om känt barns funktionsnedsättning och dess konsekvenser, på familjens begäran.
Föräldrastöd		Ansökan om insatser enligt SOL alternativt anhörigstöd genom Socialförvaltningen.		NPC: Erbjuder information individuellt och i grupp.

Barn/unga med HÖRSELSKADA i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola

Behov	Ansvar		Stödresurser	
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med hörselskada	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Sörmlands läns landsting Pedagogiska hörselvärderna
Informationsöverföring för barn som inte är i förskolan		Handläggare för barn i behov av särskilt stöd tar emot information och utreder behov av insatser		Lämnar information för kännedom till berörd kommun för dess fortsatta planering.
Informationsöverföring	Förskolechef/rektorer tar emot information.	Handläggare/samordnare för barn/elever i behov av särskilt stöd utreder behov.		Lämnar information för kännedom till berörd kommun för dess fortsatta planering.
Mottagande i förskola/skola/skolbarnomsorg	Planerar mottagande i samråd med föräldrar och avlämnade enhet.	Erbjuder konsultation av psykolog/specialpedagog. Grundskolan erbjuds stöd av hörselpedagog.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och berörd personal.	Informerar om funktionsnedsättningen och konsekvenser därav till skolläda och berörd personal om eleven/föräldrar så önskar.
Pedagogik med specifik inriktning mot funktionsnedsättningen	Svarar för att berörd personal har kompetens inom området. Svarar för pedagogisk anpassning efter individens förutsättningar och behov.	Erbjuder specialpedagogisk handledning. Erbjuder stöd av hörselpedagog till grundskolan.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Råd och stöd till berörd personal utifrån det enskilda barnets funktionsnedsättning och behov, för skolbarn i samråd med kommunal hörselpedagog.
Resursperson	Utreder behov och söker resurstöd till förskolan/skolan	Beslutar och fördelar resurstöd inom förskolan/skolan.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Råd och stöd utifrån det enskilda barnets funktionsnedsättning och behov, för skolbarn i samråd med kommunal hörselpedagog.
Anpassade läromedel och material	Ansvarar för inköp.	Erbjuder konsultativt stöd.	Främjar utveckling av, producerar och säljer anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning.	
Hjälpmedel	Tillhandahåller/köper in grundutrustning.			Utprovar och tillhandahåller hörhjälpmedel i undervisningssituationen och ger information till personal och elever.
Anpassad miljö	Anpassar lokaler, inredning och utemiljö	Erbjuder konsultativt stöd.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning om den pedagogiska miljön.	Erbjuder efterklangstidsmätning. Utför åtgärdsförslag mot ersättning.
Skolskjuts	Beställer skolskjuts.	Samordning av skolskjuts.		
Vardagsträning	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan.	Erbjuder konsultativt stöd av hörselpedagog.		Kunskapsöverföring om förhållningssätt och strategier avseende vardagsträning.

Behov	Ansvar		Stödresurser	
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med hörselskada	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Sörmlands läns landsting Pedagogiska hörselvården
Kommunikationsstöd – samspel mellan människor	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan	Erbjuder konsultativt stöd av hörselpedagog	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning om den pedagogiska miljön.	Råd till föräldrar och personal om kommunikationsstrategier. Informera om och utbilda föräldrar och syskon i teckenspråk eller TSS. Teckenspråkskurser erbjuds till personal mot ersättning.
Individuella planer	Upprättar IUP. Kan medverka vid upprättande av habiliteringsplan på initiativ från föräldrarna.	Erbjuder specialpedagogisk handledning.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Upprättar habiliteringsplan. Kan medverka vid upprättande av åtgärdsprogram på initiativ av föräldrar och förskola/skola.
Utredning	Initierar behov av utredning och svarar för uppföljning.	Erbjuder konsultativt stöd.	Resurscenter döv/hörsel (barn/unga med hörselskada och ytterligare funktionsnedsättning) och Resurscenter dövblind erbjuder specialpedagogisk utredning och uppföljning.	Hörselrelaterade utredningar görs på Öron-Näsa Halskliniken. Initierar till andra utredningar.
Psykosocialt stöd och stöd i identitetsutvecklingen	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal		Psykosocialt stöd efter behov till individ, familj och nätverk.
Vägledning inför förändrad lärosituation	Planerar inför övergång till ny verksamhet i samverkan med föräldrar.	Erbjuder specialpedagogisk handledning.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.	Informerar om alternativa förskole/skolformer. Informerar om funktionsnedsättningen och konsekvenser därav till skolläring och berörd personal om eleven/föräldrar så önskar.
Föräldrastöd			Föräldrar erbjuds teckenspråksutbildning (TUFF).	Råd och stöd, föräldrautbildning och information.

Hjälprea för barn och unga med RÖRELSEHINDER i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola

Behov	Ansvar		Stödresurser	
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med rörelsehinder	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Sörmlands läns landsting Barn- och ungdomshabiliteringen
Informationsöverföring för barn som inte är i förskolan		Handläggare för barn i behov av särskilt stöd tar emot information, kontakter föräldrar och utreder behov av insatser.		För kännedom till berörd kommun för fortsatt planering.
Informationsöverföring	Förskolechef/rektorer tar emot information.	Handläggare/samordnare för barn/elever i behov av särskilt stöd utreder behov		För kännedom till berörd kommun för fortsatt planering.
Mottagande i förskola/skola/skolbarnomsorg	Planerar mottagande i samråd med föräldrar och avlämnande enhet.	Erbjuder konsultation av psykolog/specialpedagog. LSS-handläggare fattar beslut efter ansökan om ev förlängd skolbarnomsorg.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och berörd personal.	Kunskapsöverföring kring barnets/ungdomens funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Pedagogik med specifik inriktning mot funktionsnedsättningen	Svarar för att berörd personal har kompetens inom området. Svarar för pedagogisk anpassning efter individens förutsättningar och behov.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Kunskapsöverföring kring barnets/ungdomens funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Resursperson	Utredar och söker resurstöd till förskolan/skolan.	Beslutar och fördelar resurser inom förskolan/skolan. Utanför skoltid, ansökan LSS/SOL.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Kunskapsöverföring till resurs om barnets/ungdomens funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Anpassade läromedel och material	Ansvarar för inköp.		Främjar utveckling av anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning.	Råd kring individuellt anpassat material som stimulerar utveckling.
Hjälpmedel	Tillhandahåller/köper in grundutrustning.			Förskriver och bekostar individuella tekniska och ortopedtekniska hjälpmedel enl. regelverk.
Anpassad miljö	Anpassar lokaler, inredning och utemiljö.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning om den pedagogiska miljön.	Kunskapsöverföring kring barnets/ungdomens funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Skolskjuts	Beställer skolskjuts.	Samordning av skolskjuts.		
Vardagsträning	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan.			Kunskapsöverföring om förhållningssätt och strategier avseende vardagsträning.
Kommunikationsstöd – samspel mellan människor	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Kunskapsöverföring om förhållningssätt och strategier för kommunikation.

Behov	Ansvar	Stödresurser		
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med rörelsehinder	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Sörmlands läns landsting Barn- och ungdomshabiliteringen
Individuella planer	Upprättar IUP. Kan medverka vid den individuella habiliteringsplaneringen på initiativ från föräldrarna.	Erbjuder specialpedagogisk handledning. Individuell plan LSS vid aktuell insats.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Familjen erbjuds individuell habiliteringsplanering. Kan medverka vid förskola/skolas planeringsmöten.
Utredning	Initierar behov av utredning och svarar för uppföljning. Ansvarar för pedagogisk kartläggning i samband med utredning.	Erbjuder konsultativt stöd.	I de fall där funktionsnedsättningen även påverkat syn-/hörsel-/dövblind- eller tal- och språkområdet kan utredning t.o.m. gymnasiet erbjudas vid ett resurscenter.	Habiliteringsteamet kan utföra funktionsrelaterade utredningar.
Psykosocialt stöd och stöd i identitetsutvecklingen	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal		Psykosocialt stöd efter behov till individ, familj och nätverk.
Vägledning inför förändrad lärosituation	Planerar inför övergång till ny verksamhet i samverkan med föräldrar.		Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.	Kunskapsöverföring om funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Föräldrastöd		Ansökan om insatser enligt SOL alternativt anhörigstöd genom Socialförvaltningen		Information, utbildning, råd och stöd.

Hjälprea för barn och unga med **SYNSKADA** i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola

Behov	Ansvar		Stödresurser		
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting	
Barn/unga med synskada	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Södermanlands läns landsting Syncentralen	
Informationsöverföring för barn som inte är i förskolan		Handläggare för barn i behov av särskilt stöd tar emot information och utreder behov av insatser.		Lämnar information för kännedom till berörd kommun för dess fortsatta planering.	
Informationsöverföring	Förskolechef/rektorer tar emot information.	Handläggare/samordnare för barn/elever i behov av särskilt stöd utreder behov.		Lämnar information för kännedom till berörd kommun för dess fortsatta planering.	
Mottagande i förskola/skola/skolbarnomsorg	Planerar mottagande i samråd med föräldrar och avlämnande enhet.	Erbjuder konsultation av psykolog/specialpedagog.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och berörd personal.	Informerar om funktionsnedsättningen och konsekvenser därav till skolläda och berörd personal om eleven/föräldrar så önskar.	
Pedagogik med specifik inriktning mot funktionsnedsättningen	Svarar för att berörd personal har kompetens inom området. Svarar för pedagogisk anpassning efter individens förutsättningar och behov.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling. Visstidsutbildning kan erbjudas elever med synskada och ytterligare funktionshinder i obligatorisk skola.	Erbjuder metoder för individuell synstimulering, samt rådgivning kring fysisk miljö.	
Resursperson	Utredar behov och söker resurstöd till förskolan/skolan.	Beslutar och fördelar resurstöd inom förskolan/skolan. Utanför skoltid ansökan om SOL.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.		
Anpassade läromedel och material	Ansvarar för inköp.		Främjar utveckling av, producerar och säljer anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning.		
Hjälpmedel	Tillhandahåller/köper in grundutrustning.			Provar ut, anpassar och förskriver personliga hjälpmedel. Vid behov av datorbaserade hjälpmedel remitterar Syncentralen till Kosmos resurscenter.	
Anpassad miljö	Anpassar lokaler, inredning och utemiljö.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning om den pedagogiska miljön.	Erbjuder konsultativt stöd kring den fysiska miljön.	
Skolskjuts	Beställer skolskjuts.	Samordning av skolskjuts.			
Vardagsträning	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan.		Resurscenter syn erbjuder kompetensutveckling och träningsbesök.	Ger individuellt stöd och träning.	
Kommunikationsstöd – samspel mellan människor	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.		

Behov	Ansvar		Stödresurser	
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med synskada	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Södermanlands läns landsting Syncentralen
Individuella planer	Upprättar IUP. Kan medverka vid upprättande av habiliteringsplan på initiativ från föräldrarna.	Erbjuder specialpedagogisk handledning	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Upprättar habiliteringsplan. Kan medverka vid upprättande av åtgärdsprogram på initiativ av föräldrar och förskola/skola.
Utredning	Initierar behov av utredning och svarar för uppföljning.		Resurscenter syn och Resurscenter dövblind erbjuder specialpedagogisk utredning samt uppföljning för gymnasiestuderande.	Erbjuder synutredning.
Psykosocialt stöd och stöd i identitetsutvecklingen	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal		Erbjuder psykosocialt stöd i samarbete med Barn- och Ungdomshabiliteringen.
Vägledning inför förändrad lärosituation	Planerar inför övergång till ny verksamhet i samverkan med föräldrar.		Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.	Hjälpmiddelsplanering.
Föräldrastöd		Ansökan om insatser enligt SOL alt anhörigstöd genom Socialförvaltningen.	Resurscenter syn och Resurscenter dövblind erbjuder föräldrakurser.	Råd och stöd, föräldrautbildning och information.

Hjälpreda för barn och unga med **UTVECKLINGSSTÖRNING** i förskoleverksamhet, obligatorisk skola och gymnasieskola

Behov	Ansvar		Stödresurser	
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med utvecklingsstörning	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Sörmlands läns landsting Barn- och ungdomshabiliteringen
Informationsöverföring för barn som inte är i förskolan		Handläggare för barn i behov av särskilt stöd tar emot information, kontakter föräldrar och utreder behov av insatser.		För kännedom till berörd kommun för fortsatt planering.
Informationsöverföring	Förskolechef/rektorer tar emot information	Handläggare för barn i behov av särskilt stöd och samordnare för särskolan tar emot information.		För kännedom till berörd kommun för fortsatt planering.
Mottagande i förskola/skola/skolbarnomsorg	Planerar mottagande i samråd med föräldrar och avlämnande enhet.	Information till föräldrar om skolform. Samordnare för särskolan beslutar om mottagande i särskolan utifrån underlag. Erbjuder konsultativt stöd av psykolog/specialpedagog. LSS-handläggare fattar beslut efter ansökan om ev förlängd skolbarnomsorg.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen till skolans ledning och berörd personal.	Kunskapsöverföring kring barnets/ungdomens funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Pedagogik med specifik inriktning mot funktionsnedsättningen	Svarar för att berörd personal har kompetens inom området. Svarar för pedagogisk anpassning efter individens behov.	Erbjuder specialpedagogisk handledning.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Kunskapsöverföring kring barnets/ungdomens funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Resursperson	Utredar och söker resurstöd till förskolan/skolan.	Beslutar och fördelar resurstöd inom förskolan/skolan. Utanför skoltid ansöka enligt LSS/SOL	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Kunskapsöverföring till resurs om barnets/ungdomens funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Anpassade läromedel och material	Ansvarar för inköp.		Främjar utveckling av anpassade läromedel och material samt ger specialpedagogisk rådgivning.	Råd kring individuellt anpassat material som stimulerar utveckling.
Hjälpmedel	Tillhandahåller/köper in grundutrustning.	Erbjuder konsultativt stöd.		Förskriver och bekostar individuella tekniska och ortopedtekniska hjälpmedel enl. regelverk.
Anpassad miljö	Anpassar lokaler, inredning och utemiljö.		Erbjuder specialpedagogisk rådgivning om den pedagogiska miljön.	Kunskapsöverföring kring barnets/ungdomens funktionsnedsättning och dess konsekvenser.
Skolskjuts	Beställer skolskjuts.	Samordning av skolskjuts.		

Behov	Ansvar	Stödresurser		
	Kommun	Kommun	Stat	Landsting
Barn/unga med utvecklingsstörning	Förskola/Skola	Centralt stödansvar	Specialpedagogiska institutet	Sörmlands läns landsting Barn- och ungdomshabiliteringen
Vardagsträning	Svarar för en fungerande vardag med stöd av individuell utvecklingsplan	Erbjuder konsultativt stöd.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Kunskapsöverföring om förhållnings-sätt och strategier avseende vardagsträning
Kommunikationsstöd – samspel mellan människor	Utformar kommunikationsstöd utifrån behov	Erbjuder konsultativt stöd/handledning . Både från Elevhälsan och Socialförvaltningen	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Kunskapsöverföring om förhållnings-sätt och strategier för kommunikation
Individuella planer	Upprättar IUP Kan medverka vid den individuella habiliteringsplaneringen på initiativ från föräldrarna.	Erbjuder specialpedagogisk handledning. Individuell plan LSS vid aktuell insats.	Erbjuder specialpedagogisk rådgivning och kompetensutveckling.	Familjen erbjuds individuell habiliteringsplanering. Kan medverka vid förskola/skolas planeringsmöten.
Utredning	Initierar behov av utredning och svarar för uppföljning. Ansvarar för pedagogisk kartläggning i samband med utredning.	Erbjuder konsultativt stöd. Utför skolrelaterade utredningar.	I de fall där funktionsnedsättningen även påverkat syn-/hörsel-/dövblind- eller tal- och språkområdet kan utredning t.o.m. gymnasiet erbjudas vid ett resurscenter.	Habiliteringsteamet kan utföra funktionsrelaterade utredningar .
Psykosocialt stöd och stöd i identitetsutvecklingen	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal	Erbjuder stöd från Elevhälsans personal		Psykosocialt stöd efter behov till individ, familj och nätverk.
Vägledning inför förändrad lärosituation	Planerar inför övergång till ny verksamhet i samråd med föräldrar.	Samordning med berörda enheter. Studie- och yrkesvägledningsplan. Information till elever och föräldrar.	Erbjuder specialpedagogiskt stöd om pedagogiska konsekvenser av funktionsnedsättningen.	Kunskapsöverföring om funktions-nedsättning och dess konsekvenser.
Föräldrastöd		Arrangerar informationsträffar. Ansöka om insatser enligt SOL eller föräldrastöd/anhörigstöd genom Socialförvaltningen.		Information, utbildning, råd och stöd.